

BÀI 19

VĂN HỌC VÀ KHOA HỌC THỜI HẬU LÊ

Ở thời Hậu Lê, văn học chữ Hán⁽¹⁾ chiếm ưu thế. Tuy vậy, văn học chữ Nôm⁽²⁾ vẫn không ngừng phát triển. Lê Thánh Tông, Nguyễn Trãi là những người có nhiều tác phẩm sáng tác bằng chữ Nôm. *Quốc âm thi tập* của Nguyễn Trãi và *Hồng Đức quốc âm thi tập* của Lê Thánh Tông là hai trong những tập thơ Nôm xưa nhất và có giá trị còn lưu truyền đến ngày nay.

Nhiều tác phẩm văn học phản ánh khí phách anh hùng và niềm tự hào chân chính của dân tộc, như *Bình Ngô đại cáo* của Nguyễn Trãi hoặc các bài thơ của Nguyễn Mộng Tuân, Lê Thánh Tông,...

Ngoài ra còn có những tác phẩm ca ngợi nhà Hậu Lê, đề cao và ca ngợi công đức của nhà vua. Tiêu biểu trong số này là các tác phẩm của hội Tao đàn do vua Lê Thánh Tông sáng lập.

Tuy nhiên, còn phải kể đến nhiều tác phẩm của một số tác giả nói lên tâm sự của những người muốn đem tài năng, trí tuệ ra giúp ích cho nước, cho dân nhưng lại bị một số quan lại ghen ghét, vùi dập. *Ức Trai thi tập* của Nguyễn Trãi là một trong những tác phẩm đó. Ngoài ra còn có thơ của Lý Tử Tấn, Nguyễn Húc,...

Nguyễn Trãi

(1) *Chữ Hán* là chữ viết của người Trung Quốc.

(2) *Chữ Nôm* là chữ do người Việt sáng tạo dựa trên hình dạng chữ Hán.

– Trong giai đoạn này có những nhà thơ, nhà văn tiêu biểu nào ?

Khoa học dưới thời Hậu Lê cũng đạt được những thành tựu đáng kể. Bộ *Đại Việt sử kí toàn thư* của Ngô Sĩ Liên là bộ sách ghi lại lịch sử nước ta từ thời Hùng Vương đến đầu thời Hậu Lê. Đây là một trong những bộ sử xưa nhất còn lưu lại đến ngày nay. Nguyễn Trãi cũng là một trong những nhà sử học. Bộ *Lam Sơn thực lục*, tương truyền là của ông, đã ghi lại một cách rõ ràng, đầy đủ toàn bộ diễn biến của khởi nghĩa Lam Sơn.

Về địa lí, tác phẩm *Dư địa chí* của Nguyễn Trãi đã xác định rõ lãnh thổ quốc gia, nêu lên những tài nguyên, sản phẩm phong phú của đất nước và một số phong tục tập quán của nhân dân ta.

– Em hãy lấy một số dẫn chứng để nêu rõ Nguyễn Trãi là nhà văn, nhà khoa học lớn dưới thời Hậu Lê.

Trên các lĩnh vực khoa học khác như y học, toán học, thời Hậu Lê cũng đạt được những thành tựu mới. Lương Thế Vinh đã tập hợp những kiến thức toán học đương thời để soạn cuốn *Đại thành toán pháp*.

Dưới thời Hậu Lê (thế kỉ XV), văn học và khoa học của nước ta đã đạt được những thành tựu đáng kể. Nguyễn Trãi và Lê Thánh Tông là những tác giả tiêu biểu trong thời kì đó.

CÂU HỎI

1. Hãy kể tên các tác giả tiêu biểu của văn học thời Hậu Lê.
2. Em hãy nêu tên các tác giả của các công trình khoa học tiêu biểu ở thời Hậu Lê.
3. Vì sao có thể coi Nguyễn Trãi, Lê Thánh Tông là những nhà văn hoá tiêu biểu cho giai đoạn này ?